

Zahajovací projevy prvního zasedání prvního přímo voleného Evropského parlamentu 1979

Louise Weiss, Simone Veil

- Naše planeta, která je přeplněná zbraněmi, se nyní ocitá ve více či méně skryté třetí světové válce. V každém případě se ale tato válka projevuje ve znepokojivě mnohačetných formách. Dokumenty, které jsem viděla, mě nepřesvědčily, že by se odzbrojování dělo jinde než na papíře. Jaderná fyzika se mezitím stala mnohem přístupnější. Nebezpečí je dnes tak vysoké, že se již zcela vymyká našim nejúzkostnějším obavám.
- Zodpovědný parlament se musí při rozpracování rozpočtu soustředit jak na výdajovou, tak na příjmovou stránku. Je to zcela v souladu s naším demokratickým posláním. Dobře víme, že z historického hlediska je to právě problematika příjmové stránky, která dala vzniknout prvním parlamentům na světě.
- Spínače a čísla nahradily v Evropě lopotnou lidskou práci. Jinde však lidé stále ještě přežívají na hranici chudoby nebo dokonce i pod ní. Evropa musí navzdory mnoha hrozbám, které se nad ní vznášejí, pomáhat vyděděncům tohoto světa. Takové je její břímě. Neztrácejme však ze zřetel, že jsme jak dědici, tak zůstavitelé – dědici živoucí spirituality a jejími zůstaviteli pro budoucí generace.

Úvodní slovo

Coby předseda české sociálně-demokratické delegace v Evropském parlamentu jsem s radostí přijal možnost napsat předmluvu k této speciální publikaci. Na konci volebního období 2014–2019 uplyne 40 let od založení Evropského parlamentu, jediné přímo volené instituce Evropské unie. Sociálně-demokratická delegace je v současnosti jednou z mála českých delegací v Evropském parlamentu, která aktivně hájí zájmy občanů ČR v Evropě a která prosazuje sociálně odpovědný model politiky. Rozhodně se tedy nedá říct, že jsme se „rozpustili v Evropě jako kostka cukru“. Je škoda, že zájem o evropské záležitosti u nás doma pokulhává. Opakovaně nízká účast občanů v evropských volbách je toho důkazem.

Vždyť právě už Louise Weiss se ve svém projevu, který si na následujících stranách můžete prostudovat, zamýšlí nad příčinami nízké účasti ve volbách do Evropského parlamentu. Nízkou účast přičítá nedostatečné identifikaci Evropanů s evropskou identitou. Zeď, která mezi národy Evropy vyrostla po skončení 2. světové války, vytvořila bariéru šíření evropských integračních myšlenek na několik desetiletí. Ostatně jako jeden z prvních volal po Spojených státech evropských britský premiér Winston Churchill ve svém projevu na curyšské univerzitě v roce 1946. Teprve po pádu železné opony, kterého už se Louise Weiss bohužel nedožila, se k sjednocujícímu proudu přidala i druhá polovina kontinentu.

Dlouhá léta komunistického režimu samozřejmě zastavila proevropské směřování také u nás, ačkoli i prezident Tomáš Garrigue Masaryk ve svých dílech *Světová revoluce* a *Nová Evropa* zcela přirozeně mluvil o Spojených státech evropských. Přirovnával je k USA a považoval je za absolutně přirozené vyústění historického vývoje na území Evropy. Masaryk neviděl jediný důvod pro obavy malých národů o vlastní suverenitu nebo právo na sebeurčení. Na negativním příkladu Rakouska-Uherska Masaryk ukazoval, že tehdejší federace byla výsledkem panovačnosti dynastií, a psal, že Spojené státy evropské podle něj mohou vzniknout v okamžiku, když se evropské národy budou spojovat z vlastní iniciativy a zůstane zachován respekt vůči jejich individualitě. Je až tragikomické, že na začátku

nového století působil na tom samém Hradě jiný prezident, který vytvoření Spojených států evropských považuje za nejhorší myslitelné zlo.

Také předseda jedné z posledních Benešových vlád, světoznámý středoevropský federalista Milan Hodža, vnímal nutnost středoevropské integrace jako nástroj vzájemné ekonomické spolupráce a zajištění bezpečnosti tehdejšího Československa. Měla začít otevřením hranic, zlepšením volného pohybu osob a zbořením celních překážek. Snahy o vytvoření středoevropské celní unie však prezident Beneš celkem tvrdošíjně odmítal, a pak všemu učinila přítrž 2. světová válka a následné rozdělení Evropy.

Železná opona pak především u nás integrační snahy na značnou dobu zmrazila. Po změně poměrů v roce 1989 se integrační myšlenka nejen díky Václavu Havlovi, ale samozřejmě i mnoha sociálně-demokratickým politikům stala opět aktuální a Česká republika vykročila směrem k EU. Bohužel později myšlenkový svět Václava Klause a jiných českých libertariánských nacionalistů znovu evropskému nasměrování zasadil ránu. EU tak byla a je mylně prezentovaná jako hrozba naší suverenity, nikoliv jako spolupracující klub samostatných států chránících nejen svou jedinečnost, ale především hodnoty svobody.

I Simone Veil ve svém úvodním projevu jako předsedkyně EP zdůrazňuje hodnotu svobody, míru a prosperity jako základních pilířů evropské identity. Také dnes, dlouho po založení Evropského parlamentu, je naším úkolem dennodenně propagovat tyto společné evropské hodnoty. I přes nafouknutá negativa prezentovaná médií občané ČR už od vstupu do EU využívají mnoha výhod plynoucích z našeho členství. Výhod, o kterých se našim předkům mohlo jenom zdát. Proto se přidávám k Louise Weiss a také já říkám: „Jsem hrdý Evropan!“ Musíme si uvědomit, že tato hrdost není o nic menší než naše hrdost národní. Nedělá z nás „menší Čechy“ nebo „méně důležitý národ“. Je to právě naopak – díky evropským hodnotám naplňujeme vlastní sebeurčení a jsme silnější.

RNDr. Pavel Poc, poslanec Evropského parlamentu za Českou stranu sociálně demokratickou, vedoucí České delegace ve Skupině Progresivní aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu

Nechť všichni tito vstoupí do našeho pantheonu!

Projev Louise Weiss¹

Dámy a pánové, zvolení představitelé Evropy,

osud a cesty psaného slova mě přivedly k tomuto řečnickému pultu a vzdaly mně coby stávající předsedkyni poctu, o níž se mi nikdy nesnilo, a rovněž tu největší radost, kterou může lidská bytost na sklonku svého života zažít. Radost z mladického přání, které se až zázračně vyplnilo.

Mluvila jsem o osudu. Dovolte mi rovněž zmínit mé politické přátele, kteří mi umožnili získat důvěru voličů mé země, Francie. Mluvila jsem rovněž o cestách psaného slova – cestách pera a zákona, které v časech biblických byly jedním a týmž. Jakožto novinářka, spisovatelka a filmová režisérka, jejíž slova a obrazy vždy zůstaly věrné jejímu smýšlení, cítím v této chvíli, jako by to bylo osudem dáno, aby mé zkušenosti nasbírané v tomto století a mé cesty po celém světě se završily zde, v dnešním setkání s vámi. Přišla jsem k vám jako někdo, kdo miluje Evropu, a s vaším dovolením se pokusím vypovědět obavy i naděje, které nás tolik trýzní, ale které nás zároveň inspirují.

Naše národy nás dnes poslouchají. Obě Ameriky, Asie, Afrika i Oceánie slyší naše slova. Jak pyšná jsem na to být Evropankou! Vyzývám vás k uchování toho, co je pro nás nejcennější – naší kultury, a tím i bratrství, které nám přináší. Žádám vás o váš souhlas, *votre accord, Ihre Zustimmung, il vostro consenso, Uw akkoord, Deres tilslutning, comhaontu*, aby tento den neskončil bez toho, aniž by nezažehl

¹ Projevy dvou významných francouzských političek Louise Weiss a Simone Veil zazněly během mimořádně slavnostní chvíle, na začátku jednání prvního přímo voleného Evropského parlamentu 17. a 18. července 1979. Tomu odpovídá jejich místy patetický slovník a řada odkazů na historické postavy a události. Tyto odkazy vesměs nevysvětlujeme, věříme, že mohou být podnětem k samostatnému bádání. Texty samotné považujeme (společně například s pamětmi Jeana Monneta) za součást kánonu politických tradic sjednocené Evropy.

Texty vystoupení jsou na několika vyznačených místech mírně zkráceny.

nový oheň v srdci naší civilizace, která nyní vstupuje do nové éry. Nechť je tento plamen vámi opatrován, zde ve Štrasburku, symbolickém městě usmíření našeho kontinentu!

Nejprve je třeba si uvědomit naše skutečné postavení ve světě, který prochází náročným obdobím přechodu z věku železného do věku atomového. Jsme jen malým výběžkem Asie, jenž podstupuje bolestný proces proměny od spotřební společnosti ke společností nového druhu, jež se budou muset vypořádat se vzájemně protichůdnými nároky na vyšší porodnost a volný čas, zaměstnanost, bezpečnost a hrozbu ubývajících zdrojů surovin. Spínače a čísla nahradily v Evropě lopotnou lidskou práci. Jinde však lidé stále ještě přežívají na hranici chudoby nebo dokonce i pod ní. Evropa musí navzdory mnoha hrozbám, které se nad ní vznášejí, pomáhat vyděděncům tohoto světa. Takové je její břímě. Neztrácejme však ze zřetele, že jsme jak dědici, tak zůstavitelé – dědici živoucí spirituality a jejími zůstaviteli pro budoucí generace.

Co nám přinese zítřek? Kdokoli přemýšlí o domově, ať je malý či velký (a ten evropský je obrovský), dovolává se, třeba i jen prostřednictvím knih, paměti svých předků. Ti z nedávné minulosti jsou nám samozřejmě bezprostředně známí. Naopak ti, kteří pocházejí z dávných časů, se majestátně vynořují z mlhy historie.

Vzdejme čest Karlu Velikému! Byl to on, kdo připojil Iberský poloostrov k Evropě, a usmířil tak latinského a germánského ducha. V roce 786 pokřtil v Attigny, malém městečku ve francouzských Ardenách, kde měl své sídlo, saského krále Widukinda, zatímco irští mnichové zrovna vystupovali na březích Marny. (...)

Pak nastal středověk. Evropští historikové vynikali vzdělaností a svou schopností velkolepé syntézy, nicméně čas mi zde vymezený a povaha tohoto shromáždění mi je nedovoluje všechny vyjmenovat. Vzdejme tak alespoň čest papeži Urbanovi II., na jehož netrpělivé výzvy odpovídali stejnou vírou inspirovaní Evropané tak odlišného charakteru, jako byli Richard Lví srdce, Fridrich Barbarossa nebo francouzský král Ludvík IX.

A vzdejme čest rovněž Italovi Dantemu, jehož *Božská komedie* ztělesňuje evropské křesťanství jeho doby, ale zároveň je prodchnuta odkazy na islám.

A pak je tu samozřejmě renesance. Je nemožné zmínit všechny humanisty, Evropany tělem i duší.

Vzdejme čest Angličanovi Shakespearovi, který nám z hradeb dánského Elsinoru zanechal věčnou otázku, jež nás všechny pronásleduje – *Být či nebýt*:

Kéž mám dost pevnosti a síly ducha
Vsunout hráz mezi své srdce a jazyk!
Ač rozumu mám jak muž, jsem slabá žena
A sotva unesu své tajemství.²

Tu nejvyšší čest vzdejme holandskému občanu Grotiovi, který je obecně považován za otce lidských práv! Pak následovalo osvícenství. Vzdejme čest Voltairovi, obránci Calase a Chevaliera de La Barre; dále Kantovi, filozofovi z Královce, jenž do metafyziky zavedl metodu. A pak je tu samozřejmě Němec Goethe, jehož jméno je nerozlučně spjato s kulturou, o kterou musíme pečovat, abychom se mohli povznést nad naši smrtelnost:

Chystej triumf svůj a vládu,
nebo chceš-li sudbu jinou,
služ a snášej – kovadlinou
musíš být či kladivem!³

Slavná Francouzská revoluce, duchovní dědička Grotiova, jako první formulovala práva člověka a občana s ještě větším historickým dosahem. Lidská práva! Jakou ostudou jsou z tohoto pohledu koncentrační tábory, blázince, kam se zavírají zdraví lidé, anebo anonymní soudcové odsuzující zmučené vězně! Jak ostudné jsou genocidy, kvůli nimž truchlí celý svět, ale které zůstávají stále nepotrestány!

2 SHAKESPEARE, William. Dílo., překlad Martin Hilský, Vyd. 1. Praha: Academia, 2011, s. 1011.

3 Citát z básně *Písň velkého kofty* v překladu O. Fischera. GOETHE, Johann Wolfgang von. *Básně. Západovýchodní díván.*, překlad Otokar Fischer, Kamil Bednář a Valter Feldstein, Vyd. 1. Praha: SNKLHU, 1955, s. 61.

Sledujme ale nyní tok dějin spolu s Karlem Marxem, velkým zastáncem všech pracujících. A znovu to byl syn Izraele, který zanechal výraznou stopu v dějinách Evropy. Tento druhý z velkých Karlů se však naplnění svého díla nedočkal. Nedožil se toho, aby viděl, jak jsou milióny domů, škol, nemocnic, výzkumných ústavů a pojišťoven propojeny sítí komunikací, které dosvědčují to, jak bylo postaráno o zájmy pracujících, jimiž jsme vlastně my všichni. Zájmy, které chtějí, aby se každý Evropan měl lépe a aby všechny jeho potřeby byly zajištěny společností. Byl by autor *Kapitálu* zmínil svou dialektiku, kdyby mohl vidět všechny tyto výdobytky? Kdo ví? (...)

Vdejme nyní čest Ferdinandu Lessepsovi! Všichni Evropané bouřlivě vítali otevření kanálu, který nechal zbudovat v poušti mezi Asií a Afrikou.

Ale pojďme dál a vzdejme čest Victoru Hugovi. V roce 1849, když předsedal Druhému mírovému kongresu v Paříži, vyjádřil své naděje na vytvoření Evropské unie, jejíž myšlenka se začala rodit ve Francii po Napoleonově pádu:

Ještě mnoho sporů vám zbývá urovnat, mnoho zájmů probrat a hádek vyřešit. Uvědomujete si ale, čím pak nahradíte armády, děla, kopí, píky a meče? Malou dřevěnou krabicí, kterou nazvete volební urnou.

Marguerita Hugová, Victorova praprapravnučka, byla mojí spolužákní.

A nyní mezi všemi těmi úžasnými potomky Dia a nymfy Evropy, budu jmenovat několik současníků, kteří jsou pro mnohé z vás spíše předkové.

V našem pantheonu nechť zasednou patriarchové soudního dvora v Haagu, které jsem mohla poznat již jako kmety obklopené aurou prestiže. Přivítejme v něm rovněž zakladatele Společnosti národů, průkopníky evropské federace, jejíž zakládající listiny byly trhány na kusy nespočetnými komisemi, podkomisemi, výbory a podvýbory, konferencemi a semináři – těmi posvátnými institucemi mezinárodní bezvýznamnosti!

Dalším členem onoho panteonu budiž Gustav Stresemann. Vzpomínám si, jak jsi pln emocí přijel na nádraží v Cornavin, abys reprezentoval Německo na zasedání v Ženevě, a jak jsi promlouval u řečnického pultu v Sále Reformace. S pronikavým pohledem, úzkým límcem a nezdolnou energií jsi statečně čelil všem urážkám, kterým jsi byl vystaven. Tato urputnost ti vydržela až do podpisu Briand-Kellogova paktu, kdy jsem tě uviděla znovu, bledého a vyčerpaného s nemocným srdcem, které ti vysílalo varovné signály, tys jich ale nedbal. Dalším je Aristide Briand. Stále slyším tvůj zvučný hlas. Vzpomínám si na tvůj až kočičí způsob chůze, stříbrné vlasy a cigaretu, kterou jsi neustále převaloval v ústech maskuje tak před přihlížejícími majestát země, s nímž ti náhle nebylo za těžko souznít. V roce 1931 jsem ti v Berlíně překládala slova kancléře Brüninga po nezdařené schůzce ve vestibulu, který oficiální tlumočníci již opustili: „Řekněte panu Briandovi, že události, které nastanou důsledkem neúspěchu francouzsko-německých jednání a o nichž nemá ještě ani tušení, budou mít devastující dopad na celý civilizovaný svět!“ Jeho snilkovská galská benevolence a důvěřivost v lidskou přirozenost, vyvěrající z jeho socialistického přesvědčení, mu znemožňovala pochopit toto varování.

O několik let později vypukla 2. světová válka. Naše svobody jsme si na této straně zdi uhájili, na té druhé se to však již nepodařilo. A tak pokračovala tragédie Evropy, těžce zkoušené hospodářskou válkou s jejími lstmi a ideologickým bojem, který jen zakrýval touhu po moci. Žádná z evropských velmocí nebyla natolik silná, aby mohla v této situaci zůstat osamocena. To byla chvíle, v níž se objevil další ze členů našeho pantheonu – Konrad Adenauer; vzezením křesťanský pater familias, v němž se odrážela stejně tak vznešenost věží katedrál jeho rodného Kolína jako živelnost plynoucího Rýna. A spolu s ním vchází třetí z velkých Karlů – neopomenutelný Charles de Gaulle. Právě díky vám oběma jsme se zde dnes vůbec mohli sejít. Sám generál tě, Konráde Adenauere, uvítal ve svém domě na oné nehostinné planině blízko Alésia a Verdunu, již po staletí pronikali nepřátelé do Francie. (...) Poselství Charlese de Gaulla se zdá odrážet ono slavné prohlášení: „Králem býti nemohu, princem nechci, zbývá mi než zůstat Gaullem.“ (...)

Dalším budiž Paul Valéry. (...) Ještě dlouho před 2. světovou válkou jsi mi jednoho dne při přípravě čaje vysvětloval, že osud Evropy se rozhodne na řece Yalu, která dělí Čínu a Koreu. Nikdy jsem o té řece neslyšela. O dvě dekády později se řeka Yalu stala Rubikonem mezi prezidentem Trumanem a generálem MacArthurem.

Richarde Coudenhove-Kalergi: Následovníka tvého panevropského hnutí zosobňuje v tomto shromáždění princ Habsburský. Pamatuješ si, Richarde, jak jsme spolu přednášeli na Blízkém východě? Byli jsme tenkrát celkem tři, když se k nám přidal lídr britských labouristů Arthur Henderson. Čas od času vydržádn mýrným humorem Arthur vykřikl: „Ukažte mi, kde mám najít proletáře?“ Každý z nás tam měl tehdy vysvětlit pohled vlastního národa na spory, které znemožňovaly obnovu Evropy po Versailleské smlouvě. Naše auditorium, a zároveň jakýsi tribunál, mělo pak vynést svůj soud. Brzy jsme přišli na to, že všichni sdílíme jednu a tu samou kulturu, a to dokonce v té míře, že navzdory zklamání zbytku světa máme jeden společný cíl, a to i přes některé nepodstatné názorové rozdíly. Nepřestávali jsme být vděční vojákům Nového světa, kteří jako svou zbraň vzali vlastní svobodu a pomohli nám v boji udržet si tu naši. Tenkrát jsme ještě nevěděli, že tak učiní i podruhé. Taková byla cena za naše společné přežití. Dnešní doba si žádá nové oběti.

Robert Schumann a Jean Monnet jsou dalšími v řadě našeho pantheonu. Robert Schumann byl schopen vždy se svým lakonickým způsobem očistit náš kontinent od vnitřních rozporů. (...) Jeane Monnet! Smrtka, která čeká na nás na všechny, tě nakonec dostihla. Poznala jsem tě v Bordeaux v roce 1914. I když neznámý, už tenkrát jsi byl prorokem. Když jsi zemřel, takřka celá Evropa zaplavila ten maličký kostel Montfort-L'Amaury v Yvelines. Malý salamandr, kterého sis zvolil jako svůj erbovní znak, se ještě několikrát vynoří z mnoha katastrof nepoznamenan.

Musím rovněž zmínit Alberta Einsteina a mnoho dalších významných uprchlíků. A také vás, oběti, které jsem znala a měla ráda, zavražděné v našem boji za uznání práv jedince a národů: Němce Walte-

ra Rathenaua, Itala Giovanni Amendolu, Rakušana Engelberta Dolfusse, Čecha Jana Masaryka.

Nechť všichni tito vstoupí do našeho pantheonu! (...)

Nicméně úcta k našim předkům nesmí ochromit ani naše činy ani náš pohled do budoucnosti. Sřežme se toho, aby se z nás nestal antikvární obrázek nás samých. Dějiny kráčí dál. Časy se mění. Co bylo nemožné včera, dnes je možné. V každém případě nebudete začínat od nuly. Na ruinách, na nichž se právě usadil prach, vyjádřil Winston Churchill v roce 1946 naději, že se Evropa znovu sjednotí. V raných padesátých letech bylo po Schumannově deklaraci z 9. května stále jasnější, že společný trh, který vytvořilo šest z našich nejprůmyslovějších států na základě celní unie a vyrovnání finančních závazků, zvýší životní standard jak výrobců, tak spotřebitelů. Byl to správný předpoklad, nicméně zkušenost ukázala, že je nutná jeho neustálá revize. A právě proto tato šestice států podepsala Pařížské (1951) a Římské (1957) smlouvy.

Možná, že prvním skutečným otcem zakladatelem Evropského společenství uhlí a oceli byl Émile Mayrisch z Lucemburska – a to především kvůli svým smělym plánům na spolupráci v době skládání účtů poražených vítězům. Díky jeho aktivitám Lucembursko nabylo mezinárodního postavení. Mayrisch, člověk impéria a brunátného vzezření, který mě již v roce 1921 představil svým kolegům, porúrským průmyslníkům.

Šestka se stala devítkou. Brzy pak i desítkou. Všichni byli plnohodnotnými účastníky v poradních, rozhodovacích a výkonných orgánech, které všechny sídlily právě v tomto městě, v Bruselu, a rovněž v Lucembursku. Bez těchto institucí, bez ducha spolupráce, bez množství informací, které byly shromážděny proto, aby bylo dosaženo rovnováhy mezi závazky a výhodami každého člena, by vaše další činnost nebyla možná. V průběhu posledních dvaceti let bylo vytvořeno pevné zázemí, které umožní vašemu shromáždění snadné převzetí funkcí od vašeho předchůdce – parlamentního shromáždění společenství, jehož poslední předseda Emilio Colombo je dnes mezi námi – a umožní mu vtisknout

vlastní charakter s vědomím jedné odlišnosti. Je jí nově zavedené všeobecné a přímé volební právo. Pod vedením Emilia Colomba získalo toto shromáždění svou dosavadní prestiž. On sám úzce spolupracoval s Alcidem De Gasperim, třetím velkým inspirátorem Pařížských smluv. V neposlední řadě je třeba rovněž zmínit zásluhy odvážného Belgičana Paula Henri Spaaka.

Chtěla bych zdůraznit zvláště přímé a všeobecné volební právo, protože ženy v něm mají neopomítnutelné zastoupení. Neměly jej však ve Francii, kdy jsem vedla boj za jejich rovnoprávnost v atmosféře natolik prodchnuté zpátečnictvím, že naši oponenti mohli vcelku s úspěchem argumentovat, že ženské ruce se hodí spíš k hlazení než k vřazování lístků do volebních urn. Aniž by však ženy odmítly tyto laskavé pozornosti, přesto dostatečně využily svých práv a zasedly v mnoha vládních budovách do mocenských postů. Vřele vítám mnoho z nich, které jsou zde dnes mezi námi, protože si jsou dobře vědomy úkolu, který je před nimi.

Ráda bych vám, kteří se mi zdáte být přece tak mladí, připomněla jednoho estonského aristokrata, který působil v těch temných letech klidu zbraní, kdy náš kontinent opět nabíral dech před vypuknutím 2. světové války. Ve svém *Spekttru Europa*⁴ popsal hrabě Hermann Keyserling sebe sama jako západana barvou kůže, Evropana vzděláním, Pobaltána místem narození, Rusa a Němce krví a Francouze kulturou. Stále před sebou vidím toho vskutku pravého Evropana s neuvěřitelně vysokou, neohrabanou postavou, s bujnou křtící vlasů, neúnavného řečníka, jak přednáší pod lampami na Saint-Germain-des-Prés až do tří do rána té mladé dívce, kterou jsem tenkrát byla, o tom, co měl v plánu napsat. Začalo to ostrými slovními výpady na každý evropský národ: Brit, napůl lev, napůl vlk, jinak vstřícný gentleman ve chvíli, kdy má své jisté; Němec, pro kterého jsou věci důležitější než lidé a který se nedokáže vzepřít pocitu jisté kolektivní nostalgie; Ital, který vidí v divadle a na jevišti účel sám o sobě; Francouz, který prostě nemůže pochopit, že někdo chce být zcela

4 KEYSERLING, Hermann: *Das Spektrum Europas*, Heidelberg, N. Kampmann, 1928. 495 s.

někým jiným, než kým chce být on, a který uctívá své definice jako divoch své modly. Raději ušetřím ty ostatní.

Ale ať už byla jeho kritika jakkoli ostrá, zcela se opájel obdivem nad bohatostí, růzností a silou přínosu, jímž se naše národy podílely na společné kultuře. Poté, co dovedl svou analýzu ještě o krok dále, než toho byl schopen netrpělivý Hugo, došel k názoru, že pokusy sjednotit Evropu stejným způsobem, jako tomu bylo v případě Spojených států nebo Ruska, by znamenalo nepochopit její podstatu, a tím ji v praxi odsoudit k zániku. Pryč s jakýmkoli tavícím kotlíkem! Evropa se musí sjednotit zcela jiným způsobem! Každý z evropských národů si musí zachovat svůj jazyk a charakter. Nová, příkladná forma jednoty se vytvoří pouze za předpokladu, že si vzájemně se obohacující národy zachovají svou vlastní sílu. Pokud se toto nezdaří, pak jediné, co můžeme očekávat a co by někteří rádi viděli, je Evropa v naprostém rozkladu.

To vám může poskytnout představu obav, se kterými by Hermann Keyserling pohlížel na Římské smlouvy. Sám by se ztotožňoval s protesty jejich ochránců vůči některým nekalým praktikám společného trhu, které představují tajné tarify nahodilých dovozů, manipulace se směnnými kurzy a jiné machinace, které jsem již měla možnost pečlivě prostudovat z dostupných hlášení. Ano, byly zde zákulisní tlaky a dokonce i tajné instrukce, které měly za cíl položit náš společný trh, ale ten přežil, protože byl zrozen nikoliv z náhody, nýbrž z nutnosti.

A vy, mí milí Evropané, musíte si přiznat, že vaše volební kampaně byly velice často ovlivněny více parciálními než evropskými zájmy. Když nedbáte dobrých argumentů, často se ztrácíte v bludišti evropských institucí. Na vašich setkáních se často objevily důvěryhodné osoby, které rozvířily atmosféru samými technickými termíny jako vyrovnávací částky, zelené měny, povinné a nepovinné platby nebo dokonce zkratkami GATT⁵ či SALT⁶. To všechno pravděpodobně rušilo váš spánek, jejich ale zjevně

nikoliv. Vy jste si přeložili tyto termíny do počtu nákladních vagonů, drůbeže, pracovních míst, finančních podpor, vnitřní bezpečnosti – o jiných druzích bezpečnosti však nepadlo ani slovo – a najednou jste si uvědomili, že již nemůžete mluvit jakožto páni vlastních osudů, protože jste závislí na věřitelích, kteří budou mít poslední slovo při vyrovnávání vašich dluhů, které jsou jako otrávené plody vyrostlé z půdy společenské změny způsobené naším vlastním vývojem.

To je důvod, proč musíme i navzdory různým slovním útokům (včetně těch mých) současným evropským strukturám vyjádřit oprávněný vděk a slova chvály. Udělaly vše, co v atmosféře nejistoty a podezření bylo v jejich silách. Ušetřily nás od toho nejhoršího: od úplného podřízení, které by zničilo naše individuální národní rysy. Podpora vašeho shromáždění jim vlije nový život, pokud ovšem ono samo nepodlehne sterilním stranickým pŭtkám. Evropský parlament jakožto nositel naděje nemůže zklamat, nemůže podlehnout.

Nyní se s očekáváním obracím k budoucnosti. Na základě jakých chabých důvodů by mělo vaše shromáždění zatvrzele ulpívat na Římských a Pařížských smlouvách? Toto shromáždění je nemusí nikterak porušovat, a přitom se může na základě vlastní morální suverenity nad evropskými veřejnými záležitostmi vypořádat s problémy, které zdaleka přesahují svým významem otázky měny a energie. Vidím zde tři problémy.

Prvním z nich je problém identity. Nejde o podobnost ale o problém hlubšího vnímání vlastní existence. Nízká účast ve volbách ukazuje, o jak závažný problém jde. Evropa bez Evropanů je nemyslitelná. Mluvila jsem o tom v tomto sále, když jsem přijímala kancléře Helmuta Schmidta, který právě přebíral ocenění mé skromné nadace, již předsedal zde přítomný Pierre Pfmilin, starosta Štrasburku, a pan Braun, rektor místní Univerzity humanitních věd. Opakovala jsem to v pařížském senátu, když jsem za předsednictví Alaina Pohera přebírala od Gastona Thorna z Lucemburska Zlatou medaili Roberta

5 General Agreement on Tariffs and Trade. (pozn. red.)

6 Strategic Arms Limitations Talk. (pozn. red.)

Schumanna, kterou uděluje FVS-Stiftung⁷ v Hamburgu. Evropské instituce dokázaly vyprodukovat vlastní cukrovou řepu, vlastní máslo, sýr, vína, chovat vlastní telata i prasata. Nedokázaly však vytvořit Evropany.

Ve středověku, v renesanci, v osvícenství a dokonce i v 19. století zde Evropané existovali. Musíme je znovu vytvořit. Naše mladá generace s tím již začala, když s batohy na zádech začala volně cestovat Evropou. V partnerských městech se již vytvořily početné skupiny žen a mužů, pro něž jsou minulé konflikty dávno odbytou záležitostí a kteří vědí, že jejich osud je úzce svázán s osudem evropského kontinentu. Ale školy ani univerzity toho nenásledují, a to navzdory výjimečným úspěchům, jaké můžeme vidět u pana [Hendrika] Brugmanse v belgických Bruggách. Profesori na výměnných pobytech si všude zdokonalují své vědomosti, a přitom se urputně brání tomu, aby byli považováni za vyslance Evropy, bez níž by se ale nikam nedostali. Několik snů si vymyslelo školní učebnice, které by naši společnou minulost proměnily v dětskou hru. Ale lži plody nepřinášejí. Právě naopak. K čemu se musíme rozhodnout na školách všech stupňů, je vysvětlování, že po staletích konfliktu a krveprolévání nastává nová éra vzájemného porozumění, které má být založeno na naší kultuře jakožto nejvýznamnějším společném základu.

Jakmile se znovu zapojím do práce v parlamentu, chci předložit předběžný návrh, který se pokusí blíže určit tento základ a s ním i naše odlišné národní charakteristiky. Všichni naši profesori, učitelé a žáci by měli být zapojeni do tohoto úkolu. Mělo by to vést k probuzení evropského vědomí, kterému byly naše volební kampaně pouhou předehrou. Konečně bychom měli zřídit i Evropskou univerzitu, a to nikoliv jen na jednom či dvou místech pro vykořeněnou mládež, ale pokud možno všude a pro rozmanité posluchačstvo. Další nezbytností je vytvoření Evropské akademie a Evropského filharmonie. K tomu dodejme ještě potřebu založení evropských sportovních týmů, protože fyzická výchova je neopominutelnou součástí všeobecného vzdělání. Ne, nesmíme lpět na antikvárním obrazu nás samých. Míč často

doputuje mnohem dále než dělostřelecký granát.

Druhým problémem je porodnost. Pokud věci půjdou nadále stejným tempem, pak se zde brzy už nesetkáme s žádnými Evropany. Tak k čemu pak je tedy toto shromáždění? Statistiky jsou dvojnásob zneklidňující, pokud vezmeme v úvahu trendy, které ukazují. Když slyším od odborníků, že německé ženy rodí pouze 1,4 a francouzské 1,8 dětí vzhledem k požadované kvótě 2,28, začínám přemýšlet o tisících nenarozených dětí a zakouším úzkost nad dlouhou statistickou agoníí naší civilizace. Jak ji znovu vzkřísit? Jak ji omladit? Uspějeme pouze, pokud budeme jednat společně.

Tak jako vy všichni i já jsem studovala věkové pyramidy. Setkala jsem se kvůli tomu i s profesorem Oginem v japonské Niigatě, abych s ním probrala výsledky jeho výzkumu. Za mého mládí společenská tabu nutila ženy, které chtěly zastávat tzv. mužské profese, k vysokým osobním obětem. Musely počítat s tím, že mateřství, které bylo v té době ještě neplánované, budou muset zvládat bez pomoci vlastních rodin. Tato tabu jsou dnes již natolik mrtvá, že pomoc i respekt, která proměněná společnost těmto ženám v současné době poskytuje, jim dává dokonce i pocit určitého osobního zadostiučinění. Tato pomoc je klíčová, ale věřte mi, že tento trend „nákupu dětí“, jenž naše znepokojené vlády odstartovaly poskytováním podpor a daňových úlev zcela mimo rozpočtové možnosti, nezmění nastavení věkové pyramidy. Peníze nenahradí ani lásku ani naději. Pokud ženy na Západě již nechtějí mít děti, je tomu proto, že je považují nejen za neúčinné, ale rovněž za přítěž jak v práci, tak při odpočinku. Z opačných důvodů ovšem se stejnými výsledky slovanské ženy rovněž odmítají mít děti. Dítě vychovávané v kolektivizaci nepřináší rodině žádný užitek a představuje velkou zátěž ve společnosti, kde převládá chudoba. Podpora není tím, co podnítl ženy, aby změnil svůj názor na děti. Takovýto postoj vlastně jen stvrzuje, že dítě je břemenem, rizikem či dokonce neštěstím. O lásce pak ani netřeba hovořit. Škola navíc podněcuje děti k tomu, aby rodiče kritizovaly a nerespektovaly je. A za železnou oponou jsou vyzývány, aby na své rodiče donášely.

Odvolávám se na instinkt, který má svůj původ

7 Dnes Alfred Toepfer Stiftung F. V. S. (pozn. red.)

v dávných časech. Proč byly Matky rodu ve stáří uctívány? Za prvé, dítě se podílelo na domácích pracích, za druhé, staralo se o starší členy rodiny, za třetí, bylo dědicem. Dnes je tomu po narození dítěte jinak: za prvé, netrpěliví a ustaraní rodiče si neví s dítětem rady, za druhé, rodiče nejsou závislí na jeho pomoci, protože ve stáří se o ně postará stát, a za třetí, rodinné dědictví se nepředává, ale je promrháno, jak jsme toho dnes často svědky. To samozřejmě neznamená, že touha po odpočinku a volném čase se v minulosti nevyskytovala. S výjimkou těch, kteří drželi ve svých rukou moc a vědění – tj. dobyvatelů a tvůrců – pracovali svobodní lidé pouze v té míře, aby pak mohli pracovat méně. Je jasné, že pokud chce naše ohrožená Evropa přetrvat, musí být připravena projít zásadní morální transformací. Je jisté možné předpokládat, že mladé páry, jakmile získají dostatek volného času, začnou vnímat vzájemnou závislost mezi aktivní fází života a spokojeným stářím a uspokojí svou přirozenou touhu po předání vlastního majetku, budou chtít prostřednictvím svých dětí obohatit svůj život. Avšak my bychom měli sledovat odlišný ideál, který vychází z víry v nás samotné. Odpověď závisí pouze na nás. Bude odpovědí na budoucnost Evropy.

Identita, porodnost. Nyní přicházíme ke třetímu problému, který náleží, s vaším svolením, pod vaší svrchovanou autoritu. Jde o problém legality, o problém lidských práv. Tato práva utrpěla ve chvíli, kdy se rozpadla Společnost národů a náš kontinent ovládla nacionálně-socialistická diktatura. Společnost našla své útočiště ve Spojených státech, nejdříve v San Franciscu, pak na Manhattanu. Zde však upadla v zapomnění. Tyranové jsou dnes vítáni se všemi počtami v Glass Palace a jsou navrhováni do výborů, jejichž předpokládaným úkolem má být řešení chudoby. Mezinárodní kazuistika došla až tak daleko, že odmítá uznat za oběti uprchlíky, kteří ve člunech zůstali na otevřeném moři bez jídla a jednoznačného cíle plavby. A to jen proto, že svou zemi opustili „dobrovolně“.

Ti, kteří jsou odpovědní za genocidy, by měli být vyloučeni z OSN. Kdo požadoval jejich vyloučení? Nikdo. Je to překvapující? Pokud pod označením demokracie chápeme takové země, v nichž není opo-

zice nucena odcházet do ústraní ani není zavírána do vězení, pak ze sto padesáti pravidelných účastníků manhattanských zasedání OSN, kteří zároveň podepsali Chartu, napočítáme ani ne třicet demokracií. Co je toto za organizaci, zvolal kdysi Charles de Gaulle. Sepsat takový zákon ještě neznamená závazek, ale sepsat jej a zároveň tvrdit, že jej vymáháte, ačkoliv ve skutečnosti jej zrazujete, není nic jiného než zločin. Je na vás, abyste tento zločin odsoudili. Je na vás, abyste zde byli příkladem.

Ovšem takový zákon musí být znovu a znovu promyšlen ve světle nových výsad, které zrodí tolerance našich liberálních společností. Ve vlastním jménu tato tolerance často ustoupila fanatismu a zneužití moci. Koncentrace technologické moci vedla k výstřednostem, které ani Grotius ani revolucionáři z roku 1789 ani sám Marx nedokázali předpovědět. V duchu filozofie, jež stojí v pozadí lidských práv, musíme hledat nové pojetí vlastnictví, práce a kulturních potřeb.

Identita, porodnost a právo: Evropa znovu získá na svém významu, pokud bude schopna znovu rozdmýchat vlastní plamen – plamen vědomí, života a zákona. Vy, zvolení představitelé Evropy, třímáte v rukou křemen a ocílku.

Můžete si být jisti, že jsem tuto řeč pronesla s plným vědomím nukleárního nebezpečí, které nás ohrožuje. Naše planeta, která je přeplněná zbraněmi, se nyní ocitá ve více či méně skryté třetí světové válce. V každém případě se ale tato válka projevuje ve znepokojivě mnohačetných formách. Dokumenty, které jsem viděla, mě nepřesvědčily o tom, že by se odzbrojování dělo jinde než na papíře. Jaderná fyzika se mezitím stala mnohem přístupnější. Nebezpečí je dnes tak vysoké, že se již zcela vymyká našim nejúzkostnějším obavám. Kdyby si rodiče byli plně vědomi veškerého nebezpečí, pak by se raději vzdali své touhy po dětech. Některé národy s trochu bohatší fantazií začaly již jako krysy budovat rozsáhlá podzemní města, která jsou odolná jak proti výbuchu, tak proti radiaci. Instrukce ohledně protiatomových krytů již kolují mezi lidmi. Ale existuje zde ještě naděje, kterou může posílit vaše morální autorita Evropanů, kteří se sjednotili proti této možné katastrofě.

Tato naděje spočívá ve skutečnosti, že jsou to lidé a nikoliv zbraně, co zabíjí. Zbraně se nevynalézávají ani nevyrábějí samy od sebe. Nikoliv, jsou to lidé, kdo zabíjí. A pokud jsme my zde ještě nevytvořili plány na život pod zemí, pak mi dovoluňte zachovat si jednu víru, která pevně věří v to, že se tak neděje díky nedostatku finančních zdrojů, ale díky něčemu uvnitř nás, co nám vposled zakazuje zlomit hůl nad lidskou přirozeností.

Dámy a pánové, zvolení představitelé Evropy, ráda bych zde na způsob mých pravnuček, které právě v tuto dobu brázdí celý svět po zemi, po vodě i vzduchem, poděkovala za vaši pozornost. Merci pour votre attention! Danke! Grazie! Dank U! Tak! Go raih maith agaibh! Děkuji a ráda bych dodala ještě v mém rodném jazyce: du fond du coeur!

Společná odpověď na výzvy míru, svobody a blahobytu

Projev Simone Veil

Kolegové, dámy a pánové,

je pro mě velkou ctí, že jste mě zvolili předsedkyní Evropského parlamentu. Emoce, které ve mně vyvolává usazení do tohoto křesla, jsou mnohem silnější, než jsem schopná vyjádřit. Především bych chtěla poděkovat vám všem, kteří jste mi dali hlas. Vynasnažím se být předsedkyní, která splní vaše očekávání. V souladu s duchem demokracie pak budu usilovat o to, abych se stala předsedkyní celého shromáždění.

Dnešní zasedání možná není pro mnohé z vás ničím mimořádné, nepostrádá však určitý historický rozměr. Nepochybně je to dané nejen počtem, ale rovněž významem pozvaných hostů. Omlouvám se, že je nemohu jmenovat všechny osobně, alespoň je tímto zdravím ve jménu všech členů shromáždění.

Jsme velmi poctěni přítomností mnoha předsedů parlamentů přidružených i dalších zemí, kteří dohromady reprezentují země pěti kontinentů. Svou přítomností zde ukázali, jaký význam připisují vztahům s tímto parlamentem, a projeví tím neoceňitelnou podporu našemu demokratickému úsilí. Velice si ceníme toho, že jste přijali naši pozvánku. Chápeme toto přijetí jako gesto přátelství a solidarity. Za to bych vám ráda vyslovila velký vděk.

Včera večer jsem vyjádřila vděčnost, kterou dlužíme Louise Weissové, která nás tak obratně vedla v našich počátcích. S vaším dovolením bych k tomu ráda dodala pár slov a zmínila její významný příspěvek k boji za emancipaci žen.

Je nejen mou povinností, ale rovněž ctí vzdát hold přechodnému shromáždění a zvláště jejich předsedům, kteří jej řídili s takovou autoritou. Zvláště bych chtěla vyzdvihnout zásluhy předsedy Emilia Colomba, který zastával tento post s mimořádným umem

a získal si všeobecné uznání za to, jak se s tímto náročným úkolem dokázal vypořádat.

Evropský parlament v podobě, ve které zasedal již od vytvoření Evropského společenství uhlí a oceli a zvláště od ustavení shromáždění jednotlivých společenství v roce 1958⁸, hrál stále významnější roli v rámci evropské integrace. I přes podstatné změny, jakou je zvláště přímé a všeobecné volební právo, je toto shromáždění především dědicem našich předchůdců. Jde ve stopách těch, kteří generaci před námi sedávali v těchto lavicích v době, kdy se evropská idea a principy demokracie začínaly protínat.

Počátky Evropského parlamentu byly skromné. Svě postavení v institucích společenství i při jeho vytváření si upevňoval s vědomím omezených pravomocí, které mu přisoudily Římské smlouvy. Postupně se ale prosazoval stále více, a to především díky vzrůstajícímu politickému vlivu, který si byl schopen získat. Byl to právě tento vliv, který stál v pozadí podpisu smluv z 22. dubna 1970⁹ a 22. července 1975¹⁰, které posílily pravomoci shromáždění v otázce schvalování rozpočtu. Řadou praktických ujednání se dále více vyjasnil podíl shromáždění na výkonné moci společenství.

Výdobytky předchozích shromáždění však tento parlament neztratil ze zřetele. Žádný z nás nezapomene na to, jak mnoho tato shromáždění přispěla ke stále „rostoucí integraci evropských národů“, a to zcela podle očekávání zakladatelů společenství.

Mohu-li ještě krátce vzpomenout několik výdobytků minulých shromáždění, pak bych především zdů-

8 Jde o Evropské parlamentní shromáždění, ve kterém zasedali společně zastupitelé Evropského společenství uhlí a oceli, Evropského společenství pro atomovou energii a Evropského hospodářského společenství. (pozn. red.)

9 Jedná se o tzv. Lucemburskou smlouvu, na jejímž základě byl postupně zaveden systém získávání vlastních zdrojů společenství. Příjmy společenství získávalo ze všech celních poplatků za produkty dovozené z nečlenských zemí, ze všech poplatků za dovoz zemědělských komodit a dalších příjmů vázaných na daň z přidané hodnoty. (pozn. red.)

10 Smlouva krom širší rozpočtové pravomoci EP ustavila Evropský účetní dvůr. V platnost vstoupila v červnu 1977. (pozn. red.)

raznila jednu novinku, kterou je zavedení přímého a všeobecného volebního práva.

Poprvé v dějinách, v nichž jsme se často ocitali ve zneprátených táborech usilujících o vzájemné zničení, Evropané volili své delegáty do společného shromáždění, které dnes v tomto sále reprezentuje více než 260 miliónů občanů. Od podpisu prvních smluv představují tyto volby nepochybně významnou událost při integraci Evropy. Jistě, v jednotlivých členských státech se volební procedury ještě lišily s ohledem na zákon z 20. září 1976, jenž se týká volby představitelů do shromáždění podle přímého a všeobecného volebního práva. Naším cílem je s ohledem na příští volby vytvořit jednotný způsob hlasování. To je úkol, na kterém bych se s vámi ráda podílela.

Ať už má každý z nás jakoukoli politickou příslušnost, je si vědom toho, že tato historická změna, tj. všeobecné volební právo, přichází pro národy společenství v rozhodující moment. Všechny členské státy čelí dnes třem velkým výzvám: výzvě míru, svobody a blahobytu. Zdá se, že pouze Evropa bude s tyto otázky zodpovědět.

(potlesk)

Především je zde výzva míru. Ve světě, v němž rovnováha sil až dosud bránila sebevražednému katalyzyzmatu ozbrojeného konfliktu supervelmocí, jsme svědky nárůstu lokálních střetů. Mír v Evropě je výjimečným požehnáním, ale nikdo z nás si nemůže dovolit podcenit jeho křehkost. Je snad nutné zdůrazňovat novost současné situace Evropy, jejíž dějiny jsou jinak poznamenány bratrovražednými boji?

I přes rozdílné názory, které nás dělí, má naše shromáždění stejně jako ta minulá zásadní odpovědnost za zachování míru, který je pro všechny Evropany pravděpodobně tím nejcennějším. Napětí ovládající současný svět činí tuto odpovědnost ještě náročnější a legitimita, kterou toto shromáždění získalo na základě všeobecného volebního práva, by mu měla pomoci šířit mírové poselství mimo vlastní hranice.

Druhou hlavní výzvou je otázka svobody. Na mapě světa se hranice totalitarismu rozšířily až do té míry, že svobodné státy tvoří jen několik málo ostrůvků v moři režimů, kde vládne prostá síla. Naše Evropa je jedním z takových ostrůvků. O to větší musíme mít radost z toho, že se k nám nedávno znovu připojilo Řecko, Španělsko a Portugalsko.

(potlesk)

Společenství je s radostí vítá. Rovněž zde by evropský rozměr měl posloužit k posílení svobody, jejíž cenu většinou poznáme teprve tehdy, když ji ztratíme.

V neposlední řadě musí Evropa čelit problému s blahobytem. Mám tím na mysli zvláště hrozbu, kterou pro životní úroveň naší populace představují zásadní zvraty, které odstartovala ropná krize. Po celou generaci Evropa zažívala růst životní úrovně, jež v minulosti nikdy nezaznamenala. Dnes jsou ale všechny evropské státy konfrontovány s formou ekonomické války, která znovu přivedla již dávno zapomenuté pohromy – nezaměstnanost a zastavení dalšího zvyšování životní úrovně.

Tyto zvraty vedou k zásadním proměnám. Cítíme, že jsou to změny nutné, zároveň se jich ale obáváme. Každý občan očekává od vlády a od svých zastupitelů, že mu poskytnou jistoty a že učiní odpovídající kroky, a to jak na národní, tak evropské úrovni.

Jsme si vědomi, že na tyto výzvy, které všichni tak jasně vnímáme, lze odpovědět pouze společným jednáním. Samotná Evropa má tvář v tvář supervelmocím oblast působnosti, která nenáleží jednotlivým zemím. Avšak aby tato působnost opravdu fungovala, je třeba, aby se Evropské společenství konsolidovalo a posílilo. Evropský parlament zvolený na základě všeobecného hlasovacího práva nese na svých bedrech zvláštní odpovědnost. Abychom dokázali odpovědět na všechny výzvy, kterým je Evropa vystavena, je nutno se orientovat třemi směry: na Evropu solidarity, Evropu nezávislosti a Evropu spolupráce.

Nejprve chci mluvit o Evropě solidarity, o solidaritě mezi národy, regiony a jednotlivci. Co se týče vzta-

hů mezi národy, nejde o to zpochybnit či ignorovat základní národní zájmy každého členského státu společenství. Je však neoddiskutovatelné, že zájmu všech často lépe slouží hledání společného řešení než setrvalé názorové spory. Ačkoliv žádná ze zemí se nemůže vyhnout vlastní zodpovědnosti a úsilí, které si vyžadují současné ekonomické podmínky, naše shromáždění musí dbát na to, aby se mezi jednotlivými státy zmenšovaly rozdíly, které by jinak při jejich zvětšování mohly ohrozit celistvost společného trhu a v důsledku toho i privilegovanou pozici některého z jeho členů.

Tato sociální solidarita, tj. odstraňování ekonomických a často i finančních nerovností, je nutná rovněž pro zmenšování regionálních rozdílů. S ohledem na tento záměr společenství již přijalo konkrétní a účinná opatření. V této politice je však nutné pokračovat pouze pod podmínkou, že výsledky budou odpovídat vynaloženým finančním nákladům.

Rovněž je zapotřebí uzpůsobit politiku určenou pro pomoc tradičně zaostalým regionům, stejně tak jako regionům, které byly ještě nedávno považovány za silné a prosperující, ale které jsou dnes postiženy ekonomickými obtížemi.

A konečně je třeba rozvíjet solidaritu mezi lidmi. Navzdory významnému pokroku, kterého bylo na tomto poli za posledních několik staletí dosaženo, zůstává stále ještě mnohé vykonat. Nicméně v době, kdy všichni občané budou muset přijmout minimální či nulový růst životní úrovně a omezování sociálních výdajů, jsou tyto oběti přijatelné pouze v případě omezování sociálních nerovností.

(potlesk)

Zásadním cílem všech opatření v této oblasti, a to jak na úrovni společenství, tak na úrovni jednotlivých států, je zaměstnanost. Naše shromáždění se musí hluboce zamyslet nad novou situací, v níž poptávka roste více než nabídka. To vytváří atmosféru frustrace, již bude nutné čelit zavedením kombinací produktivních investic, ochrany těch nejzranitelnějších evropských aktivit a reglementací podmínek práce.

Naše Evropa musí být rovněž nezávislou. Nejde o to prosazovat nezávislost agresivní a konfliktní, ale o možnost určovat si podmínky vlastního vývoje. To platí zvláště o monetární a energetické politice.

V monetární politice je v současnosti nejdůležitější nastavit evropský monetární systém, jehož cílem je stabilizace monetárních vztahů v rámci společenství, které již několik let ohrožují výkyvy dolaru.

V energetické politice je pro Evropu hlavním handicapem závislost na producentech ropy. K znovuzískání vlastní autonomie v této oblasti by shromáždění mohlo vyzvat evropské vlády ke spolupráci a harmonizaci vlastních aktivit, které se v nedávné době začaly již projevovat. Rovněž bude nutné hledat další možnosti energetických úspor a alternativních zdrojů energie.

A konečně Evropa, kterou si přejeme, je Evropou spolupráce. Společenství již navázalo příkladné vztahy hodné následování s rozvojovými zeměmi. Nová etapa těchto vztahů byla započata nedávnými jednáními s přidruženými státy. Je přáním společenství, aby novou smlouvu z Lomé¹¹ podepsaly všechny země, které se tohoto jednání účastnily.

Dodejme ještě, že pokud má být tato politika spolupráce za současného stavu světové ekonomiky dále posilována, je nutné rovněž vzít v potaz rostoucí rozdíly mezi jednotlivými rozvojovými zeměmi, a to s ohledem na to, zda jsou producenty surovin, či nikoliv. V rámci této výběrové spolupráce musí Evropa získávat suroviny, které jsou nutné pro její další rozvoj, a přitom nabízet svým partnerům spravedlivou cenu, umožňovat jim přístup k technologiím se zárukami, díky nimž bude za rovných podmínek zajištěna konkurenceschopnost jejich průmyslu.

Právě díky tomu, že tento parlament byl zvolen na základě přímého a všeobecného hlasovacího práva, a tím získal i zcela novou autoritu, musí sehrát významnou roli při dosahování cílů Evropského

11 Smlouva byla podepsána v hlavním městě Toga v roce 1975. Vedle zemí společenství se k ní postupně přidalo 46 afrických, karibských a tichomořských států. (pozn. red.)

společenství a odpovídat na výzvy, s nimiž je konfrontován. Z tohoto pohledu vzbudily volby z června 1979 obrovskou naději. Naši voliči nás neomluví, pokud nedokážeme převzít tuto sice těžkou, ale zároveň tak povznášející odpovědnost.

Tuto odpovědnost musí Evropský parlament brát v potaz při každém svém rozhodnutí.

(potlesk)

Ráda bych ale zdůraznila, že tato nově získaná autorita parlamentu by měla podle mého názoru vést k posílení jeho činnosti ve dvou oblastech. Na jedné straně jde o stále demokratičtější výkon jeho kontrolní funkce, na straně druhé o jeho silnější roli coby hnacího motoru evropské integrace.

(potlesk)

Díky tomu, že Evropský parlament vzešel z přímých voleb, bude mít výjimečnou příležitost plně vykonávat svou funkci demokratické kontroly, což je základní funkce každého voleného shromáždění.

Mezi jeho další pravomoci (...) náleží schválení rozpočtu ve jménu občanů společenství. Od této chvíle je to volené shromáždění společenství, které schvaluje rozpočet. Jeho schvalování je nejvýznamnějším aktem, který vyplývá z kompetencí parlamentu, který může tento rozpočet upravit, anebo dokonce zcela odmítnout.

Ráda bych ještě zdůraznila význam jednotlivých etap rozpočtových debat od rozpracování návrhu až k jeho finálnímu přijetí. Je to procedura komplexní, obtížná, která počítá s průtahy a výměnami návrhů mezi radou a shromážděním. Nicméně tyto prodlevy jsou vyváženy tím, že ukazují důležitost našeho hlasu.

Toto je ovšem možné pouze za splnění určitých podmínek: první z nich je naše přítomnost zde, která je naprosto nezbytná. Za druhé, váha našeho hlasu bude silnější, pokud se dokážeme dohodnout a budeme se v diskuzích pevně držet na zemi a nebudeme se uchýlovat k demagogii.

Prvním úkolem tohoto parlamentu bude první čtení předběžného návrhu rozpočtu pro rok 1980, jímž se budeme zabývat za krátkou chvíli.

Pokud se z širší perspektivy podíváme na rozpočtovou pravomoc parlamentu vzešlého z všeobecného hlasovacího práva, pak musím zdůraznit zvláště jeden bod. Zodpovědný parlament se musí při rozpracování rozpočtu soustředit jak na výdajovou, tak na příjmovou stránku. Je to zcela v souladu s naším demokratickým posláním. Dobře víme, že z historického hlediska je to právě problematika příjmové stránky, která dala vzniknout prvním parlamentům na světě.

Problém je o to naléhavější, neboť víme, že v rámci této legislativy dosáhne evropský rozpočet stropu jednoho procenta příjmů z DPH, který je obsažen ve smlouvách o vlastních finančních zdrojích. V příštím roce bude tedy otázka příjmů zcela ústřední a tento parlament jakožto reprezentant všech občanů, tj. všech, kteří přispívají do společenství, bude muset sehrát zásadní roli při jejím řešení.

(potlesk)

Parlament se musí stát kontrolním orgánem obecné politické strategie společenství. Nemysleme si, že institucionální omezení jeho kompetencí mu znemožňuje vyjádřit vlastní názor kdykoli a na jakoukoli oblast činnosti společenství. Je to důsledek politické autority, jakou získal na základě voleb.

(potlesk)

Náš parlament rovněž musí sehrát vůdčí roli v rámci evropské integrace. Je to zvláště důležité ve chvíli, kdy Evropa, jak jsem to před chvílí zmínila, potřebuje být více solidární. Tento nový parlament umožní všem občanům společenství vyjádřit svůj názor na evropské úrovni a zároveň přispěje k šíření solidarity na jeho různých rovinách, které budou přesahovat bezprostřední zájmy. Ty budou sice chápány jako legitimní, ale nesmějí nikdy zastírat základní zájmy společenství.

Jsme si samozřejmě dobře vědomi rozložení pravomocí ve společenství, které poskytuje každé její

instituci autonomii. Smlouvy připisují legislativní iniciativu komisi a legislativní moc radě. Jejich autonomie, která je nezbytná pro hladké fungování společenství, však nikterak nezabraňuje vzájemné spolupráci. A právě v rámci této spolupráce se musí projevit duch, zosobněný nově získanou legitimitou tohoto shromáždění, a stát se její hybnou silou.

Bude to tedy v posilování spolupráce s ostatními institucemi společenství, kde náš parlament sehraje svou roli v prosazování evropského pokroku. Tuto úlohu ovšem musí zastávat rovněž v oblasti konzultací – a zde neexistují žádná omezení –, stejně tak jako v rámci smírčích procedur, které dovolí parlamentu efektivněji participovat na legislativních rozhodnutích společenství.

Hlas našeho shromáždění bude na základě získané legitimacy slyšet na všech úrovních společenství, a především na té nejvyšší – na úrovni politického rozhodování.

(potlesk)

Je zcela přirozené a normální, že se v demokratickém shromáždění, jako je to naše, budeme lišit programem, který chceme prosazovat, idejemi, které chceme obhajovat, a dokonce i s názorem na naši vlastní roli.

Avšak nesmíme dopustit, aby se z tohoto shromáždění stalo místo rozmíšek a rivality. V minulosti veřejné mínění v našich zemích často nabývalo dojmu, že Evropské společenství je jen zablokovaná instituce, neschopná dosáhnout v daném čase dohody.

Náš parlament naplní do něj kladené naděje, pokud se mu podaří vyjádřit a znovunavrátit do společenství dnes tolik potřebný duch solidarity.

Co se mne týče, chci věnovat veškerý svůj čas a energii k dosažení cíle, jenž před námi leží. Jsem si vědoma skutečnosti, že ačkoliv jsme potomci společné civilizace a jsme utvářeni kulturou, která vyvěrá ze společných zdrojů, nemáme nutně stejnou představu o společnosti ani stejné aspirace.

Nicméně jsem přesvědčena, že pluralistická povaha našeho shromáždění může přispět k obohacení naší práce a nebude brzdou dalšího procesu evropské integrace. Ať již jsou naše rozdíly v názorech jakékoli, cítím, že sdílíme stejnou touhu po vytvoření společenství, které je založeno na společném dědictví a sdílenému respektu k základním lidským hodnotám. V tomto duchu vás zvu, abychom se společně pustili do práce, která nás čeká.

Věřím, že na konci našeho funkčního období budeme sdílet pocit, že jsme evropskou věc posunuli o kus dál vpřed. Upřímně věřím, že naplníme všechny naděje, které toto shromáždění vzbudilo, a to nikoliv jen mezi evropskými národy, ale rovněž mezi všemi, kteří si cení míru a svobody.

O autorech

Pavel Poc (1964) je sociálně demokratický politik, v minulosti předseda ČSSD v Karlovarském kraji a místostarosta Mariánských Lázní, od roku 2009 poslanec Evropského parlamentu, od roku 2014 předseda klubu ČSSD v Evropském parlamentu. Věnuje se především otázkám životního prostředí a zdravotní péče.

Simone Veil (1927) je francouzská liberální politička a právnička, předsedkyně prvního přímo voleného Evropského parlamentu (1979–1982), přeživší holocaustu. V první polovině sedmdesátých let byla ministryní zdravotnictví, mezi její nejznámější politické úspěchy patří legalizace potratů ve Francii (1975), ve vládě působila na podobných postech až do poloviny devadesátých let, později byla také členkou francouzské Ústavní rady.

Louise Weiss (1893–1983) byla francouzská politička, novinářka a bojovnice za ženská práva, v letech první světové války pracovala ve prospěch československého zahraničního odboje, během druhé světové války působila ve francouzském domácím odboji, od roku 1979 do své smrti byla členkou Evropského parlamentu za gaullistickou stranu Sdružení pro republiku (RPR). Je autorkou řad knih, mj. *La République Tchèque-Slovaque* (1919) a *Milan R. Štefánik* (1920) a vlastních obsáhlých pamětí. Dnes její jméno nese hlavní budova Evropského parlamentu ve Štrasburku.

Názory vyjádřené v této publikaci jsou názory autora a nemusejí nezbytně vyjadřovat stanovisko Friedrich-Ebert-Stiftung.

Impressum

Friedrich-Ebert-Stiftung e.V.

zastoupení v České republice

Zborovská 716/27

150 00 Praha 5

Tel.: +420 224 947 094

Fax: +420 224 948 091

www.fesprag.cz

Objednávky/Kontakt:

fes@fesprag.cz

VEIL, Louise; WEISS, Simone: Zahajovací projevy prvního zasedání prvního přímo voleného Evropského parlamentu 1979. 1. vyd. Praha : Friedrich-Ebert-Stiftung e.V., zastoupení v České republice, 2015.

Z anglického textu přeložil Jiří Růžička.

Redigoval Jan Jiřík.

Korektura Patrik Eichler.

ISBN 978-80-87748-22-0 (brož.)

ISBN 978-80-87748-23-7 (online, pdf)